

Mogens Møllergaard:
Epoker i dansk psykiatri
 Munksgaard 2000, 178 sider,
 198 kr.

Mogens Møllergaard har skrevet et værk om den danske psykiatris historie igennem de sidste 200 år. Denne historie udspænder sig i Møllergaards version over 11 fortællinger, der berammer nogle væsentlige faghistoriske epoker. Fremstillingens perspektiv bærer præg af, at Møllergaard er professor i Psykiatri ved Københavns Universitet. Således anskues psykiatriens historie fra en aktuel og intern faglig position, som antages at være det foreløbige højdepunkt i en proces, der overordnet set har været båret frem af humanisme og sandhed. Det skal nu ikke forklejne det forhold, at der er tale om et ganske interessant og velskrevet værk. Feltet har fx dannet ramme om en række teorier og ikke mindst kliniske praksisser, der fra et nutidigt perspektiv forekommer en anelse bizarre. Her kan blandt andet nævnes lobotomi ('det hvide snit'), LSD-behandling, piskning med ris, tvangsstæen og kolde styrtebade.

Anders Dræby Sørensen

Immanuel Kant: Kritik af den praktiske fornuft
 På dansk ved Tom Bøgeskov,
 Hans Reitzels Forlag, 163 sider,
 225 kr.

Kants moralfilosofiske hovedværk – Kritik af den praktiske fornuft – er

nu udkommet i en dansk oversættelse ved Tom Bøgeskov på Hans Reitzels Forlag. Man kan kun håbe, at forlaget får succes med udgivelsen, sådan at også Kants to øvrige kritikker: Kritik der Urteilkraft og – især – Kritik der reinen Vernunft, kan finde økonomiske midler, en oversætter og et forlag til komplette oversættelser og udgivelser. Når man ser på, hvilken betydning Kant har haft, kan det undre, at det ikke er sket for mange år siden.

Mads P. Sørensen

Martin Heidegger: Sproget og ordet
 Oversat af Kasper Nefer Olsen,
 Hans Reitzels Forlag, København
 2000, 98 sider, 148 kr.

Fire af Heideggers tekster fra 1950'erne foreligger i dansk oversættelse ved Kasper Nefer Olsen. Det drejer sig om "Tænke bygge bo" og "...digterisk bor mennesket..." fra Vorträge und Aufsätze, samt "Ordet" og "Sproget" fra Unterwegs zur Sprache. Umiddelbart synes teksterne at være vidt forskellige afsøgniger af poesi og arkitektur, men ved nærmere eftersyn bliver det klart, at de alle cirkler omkring det samme spørgsmål: hvorledes mennesket vil kunne finde sig til rette i og bebo den moderne verden. Dette anliggende artikuleres blandt andet som en måde at befinde sig i sproget, som det at finde sig hjemme i sproget og modsvare dets neutrale stemme. Sproget er altså ikke blot noget, mennesket

er udstyret med, men samtidig er den menneskelige eksistens en væren i sproget. Denne gennemgribende sprogtænkning giver sig blandt andet udtryk i en sælsom og til tider ideosynkratisk sprogføring. At oversætte Heideggers etymologiske dans af præfikser og suffikser til et nogenlunde intelligibelt dansk er en udfordring af de sjældne. Problemet er, hvordan man undgår at forråde Heideggers tænkning i danernes alt andet end græske tungemål, og samtidig undgår at det danske sprog ikke vender sig ironisk mod Heideggers storladne patos og bliver ufrivilligt morsom. Oversættelsens Charybdis og Scylla bliver hos Nefer Olsen passeret med et overbelastet sprogpøre fast lænket til Ordbog over det danske Sprog.

Kim Su Rasmussen

Hans-Georg Gadamer: Teoriens lovprisning – taler og artikler

Indledning, oversættelse og noter ved Arne Jørgensen, Systime, Århus 2000, 173 sider, 160 kr.

Hans-Georg Gadamer, ophavsmanden til moderne filosofisk hermeneutik, har i Teoriens lovprisning samlet en række taler og artikler fra perioden 1969-1982. Teksterne spænder bredt – lige fra oplysningsfilosofi og kultur til fornuft og retorik. Arne Jørgensen peger i sin indledning på, at det meste af Gadammers arbejde efter 1960 er en bestræbelse på at uddybe og finjustere den filosofiske hermeneutik, sådan som

den kom til udtryk i hovedværket Wahrheit und Methode. Imidlertid er det mest fremtrædende ved disse tekster måske deres lidt anakronistiske men ophøjede og noble snit. Et gennemgående træk ved Gadammers tekster er således en sjælden klassisk dannelse, som blandt andet Pave Johannes Paul den 2. har nydt godt af, idet han i en periode modtog privatundervisning hos Gadamer. Hvis man ønsker at vide, hvad en klassisk filosofisk dannelse vil sige, er Gadamer den helt rigtige at gå til, og den nærværende danske oversættelse er et fint skridt på vejen.

Kim Su Rasmussen

Søren Barlebo Wenneberg:
Socialkonstruktivisme – positioner, problemer og perspektiver
Samfundslitteratur, 223 sider, 225 kr.

En af tidens absolut hotteste positioner indenfor især socialvidenskaberne, men også blandt humanister er socialkonstruktivismen. Men hvad er socialkonstruktivisme egentlig? Det forsøger Søren Barlebo Wenneberg at svare på i bogen Socialkonstruktivisme – positioner, problemer og perspektiver. Og der er ingen tvivl om, at der er behov for den differentiering af begrebet socialkonstruktivisme, som forfatteren leverer i bogen. Begrebet dækker nemlig over alt fra den forsigtige position: 'at det naturlige ikke altid er så naturligt endda' til den radikale position: 'at den fysiske virkelighed er en social konstruktion'. Disse positioner og alle mellempositionerne fremlægges og disku-

teres i denne introduktion til socialkonstruktivisme, der er den første af sin art på dansk.

Mads P. Sørensen

Kirken og det civile samfund (red. Jens Christian Bach Iversen, Erik Jørgensen, Peter Lodberg)

Det Økumeniske Center, 114 sider, 120 kr. (Bogen kan bestilles hos Det Økumeniske Center Kløvermarken 4, 8200 Århus N, tlf. 86162655, e-mail: kirketje@post4.tele.dk)

Denne lille bog sætter sig for at undersøge civilsamfundets opkomst, idéhistoriske baggrund og aktuelle status med specielt henblik på kirkens rolle. Jens Christian Bach Iversen lægger ud med en idéhistorisk belysning af civilsamfundsbegrebet. Derefter følger en artikel af Jens Erik Kristensen, som diskuterer civilsamfundets aktuelle position i forhold til stat, marked og individ. Lars Jørgensen ser i bogens tredje artikel nærmere på civilsamfundets rolle i forbindelse med internationalt nødhjælpsarbejde og udviklingsarbejde, og endelig slutter Jens Christian Bach Iversen af med at diskutere civilsamfundet i forhold til Luthers samfundsofattelse.

Mads P. Sørensen

Karen - Margrethe Simonsen: Epik og metafysik i den moderne

spanske roman – litteraturhistoriske refleksioner

Klim, Århus 2001, 209 sider, 250 kr.

Man kan beskrive studiet af litteratur som bestående af tre komponenter: det litterære genstandsfelt, den metodiske refleksion og de filosofiske implikationer. Imidlertid er det oftest de to første komponenter, der får den store opmærksomhed. Hos Karen-Margrethe Simonsen er genstandsfeltet den moderne spanske roman, mens de metodiske overvejelser drejer sig om det at skrive en nymodens ikke-teleologisk national litteraturhistorie. De behandlede romaner af José Ortega Y Gasset, Miguel de Unamuno, Luis Martin-Santos og Javier Marias placerer sig i et gennemgående spændingsfelt mellem formalisme og realisme, samtidig med at de hævdes på forskellig vis at problematisere denne distinktion. På det metodiske niveau bliver dette genfundet som en skelnen mellem formalistiske og realistiske litteraturhistorier, der bliver om ikke problematiseret så i hvert fald udbygget med en længsel efter en absolut litteraturhistorie, en umulig men stadig attråværdig litteraturhistorie, der skulle være altomfattende og objektiv. Eller med andre ord: en potent litteraturhistorie, der svæver over modsætningerne som et sublimt objekt for litteraturhistorikere-ns begær.

Kim Su Rasmussen

Hanna Östholm: Litteraturens uppodling
Gidlunds Förlag, 344 sider, 120 kr (Svenske).

Litteraturens uppodling med undertitlen *Läsesällskap och litteraturkritik som politisk strategi vid sekelskiftet 1800* er en idéhistorisk afhandling ('doktoravhandling för filosofie doktorsexamen') skrevet af Hanna Östholm. Afhandlingen forsøger med udgangspunkt i to 'läsesällskaper' – et i Åbo og et i Uppsala – og tre svenske tidsskrifter fra slutningen af 1700-tallet, at undersøge synet på kundskab og kundskabsspredning i det sene 18. århundrede. Afhandlingen forsøger i det hele taget at begribe det kulturklima, der var fremherskende omkring år 1800. Östholm undersøger endvidere hvilke motiver, der på det tidspunkt lå bag spredningen af litteratur og kundskab, og hvordan litteraturkritik og læseselskaber dengang fungerede som politisk strategi.

Mads P. Sørensen

Torben K. Jensen og Tommy J. Johnsen: Sundhedsfremme i teori og praksis
Philosophia, Århus 2000, 244 sider, 260 kr.

Begrebet sundhed er blevet det helt store mantra inden for det teoretiske og praktiske felt, der tilsvarende har skiftet navn til sundhedsfagene. Et væsentligt kapitel i den historie er fremkom-

sten, eller snarere genfremkomsten af idéen om sundhedsfremme. Sundhedsfremme kan beskrives som en positiv hygiejnisk idé, der som en sammenhængende teknologi og strategi tager sigte på at fremme sundhed og dermed udgøre et praktisk medicinsk alternativ til at forebygge eller behandle sygdom. Torben K. Jensen og Tommy J. Johnsen prøver i *Sundhedsfremme* i teori og praksis at bestemme denne idé om sundhedsfremme nærmere ud fra et sammenhængende teoretisk og praktisk sundhedsfagligt perspektiv. Over 8 kapitler forsøger de således dels at præcisere begreberne sundhed og sundhedsfremme og dels at præcisere grundlaget, metoderne og målene for praktisk sundhedsfremmearbejde.

Anders Dræby Sørensen